

HỒ SƠ TÁC PHẨM DỰ THI
LIÊN HOAN PHÁT THANH TOÀN QUỐC LẦN THỨ XVI – 2024

1. Tác phẩm:

- Tên tác phẩm: **Khát “ngọt” trên vùng đất ngọt**
- Thể loại: Phỏng vấn
- Thời lượng: 5 phút
- Thời gian phát sóng: Ngày 02 tháng 04 năm 2024

2. Tác giả:

- Tên tác giả, nhóm tác giả: **Đỗ Trung Thuận, Lê Tấn Khoa, Võ Xuân Quang**
- Đơn vị: **Kênh VOV Giao thông (VOVGT) – Đài TNVN**
- Địa chỉ đơn vị: **Số 7 Nguyễn Thị Minh Khai, Phường Bến Nghé, Quận 1**
- Điện thoại liên hệ: **094.998.0385**
- Email: hungthuan1905@gmail.com

3. Thông tin trên bằng khen:

- Tên tác phẩm: **Khát “ngọt” trên vùng đất ngọt**
- Tên nhóm tác giả: **Đỗ Trung Thuận, Lê Tấn Khoa, Võ Xuân Quang**

XÁC NHẬN THỦ TRƯỞNG ĐƠN VỊ
(Ký tên, đóng dấu)

**TÁC PHẨM DỰ GIẢI LIÊN HOAN PHÁT THANH TOÀN QUỐC
LẦN THỨ XVI - NĂM 2024**

Thể loại: Phỏng vấn

Tác phẩm:

Khát “ngọt” trên vùng đất ngọt

Phát sóng 02 tháng 04 năm 2024

(Tổng thời lượng: 5 phút)

TÁC GIẢ:

Đỗ Trung Thuận, Lê Tấn Khoa, Võ Xuân Quang

ĐƠN VỊ:

**KÊNH VOV GIAO THÔNG (VOVGT)
ĐÀI TNVN**

Điện thoại: 094.998.0385

Email: hungthuan1905@gmail.com

LỜI DẪN

Năm 2023 – 2024 được dự báo là năm hạn, mặn gay gắt tại đồng bằng sông Cửu Long không thua kém đợt hạn, mặn lịch sử của mùa khô 2015 – 2016, 2019 – 2020 do tác động của biến đổi khí hậu và El Nino. Dù được dự báo từ sớm cùng với những kinh nghiệm ứng phó từ trước, thế nhưng, mùa khô năm nay, người dân nhiều nơi tại đồng bằng sông Cửu Long vẫn rơi vào tình trạng thiếu nước nghiêm trọng. Theo báo cáo của Bộ NN&PTNN, toàn vùng có đến hơn 74.000 hộ dân “khát” nước ngọt sinh hoạt. Trong đó, Tiền Giang có khoảng 8.800 hộ dân bị thiếu nước sinh hoạt, nghiêm trọng nhất là ở huyện Gò Công Đông và Tân Phú Đông. Ở Long An có 4.900 hộ thiếu nước, tập trung chủ yếu tại 2 huyện Cần Đước và Cần Giuộc. Tỉnh Bến Tre có 25.000 hộ, tập trung các huyện: Bình Đại, Ba Tri, Thạnh Phú, Mỏ Cày Nam, Mỏ Cày Bắc, Giồng Trôm, Châu Thành. Tỉnh Kiên Giang có khoảng 20.000 hộ bị thiếu nước ở các huyện, thành phố như: Hà Tiên, Kiên Hải, Phú Quốc; Hòn Đất, Kiên Lương; Giang Thành; Giồng Riềng; Gò Quao; An Biên... Việc thiếu nước ngọt đã ảnh hưởng rất lớn đến đời sống, sinh hoạt, sản xuất của người dân vùng Tây Nam Bộ.

Trước những tác động nghiêm trọng của biến đổi khí hậu, tinh thần “thuận thiên” cũng cần có sự chủ động, linh hoạt để ứng phó trong tình hình mới. Chính vì vậy, “khát” ngọt trên vùng đất ngọt tưởng chừng như phi lý nhưng lại là hiện thực đang diễn ra tại đồng bằng sông nước Cửu Long. Vì vậy, cần có những giải pháp ứng phó lâu dài, bền vững nhằm đảm bảo nguồn nước ngọt cho người dân trong bất kỳ hoàn cảnh nào.

“Khát ngọt trên vùng đất ngọt” là cuộc trò chuyện của PV chương trình cùng PGS TS Nguyễn Phú Quỳnh - Phó Viện trưởng Viện Khoa học Thủy lợi miền Nam sau những ngày dài theo hành trình những vòng xe nghĩa tình mang nước ngọt “giải khát” vùng hạn, mặn của nhóm tác giả. Hi vọng sẽ góp thêm những cơ sở, góp thêm tiếng nói, tìm ra giải pháp hữu hiệu, “thuận thiên”, dễ làm, giải bài toán nước ngọt cho hàng triệu người dân châu thổ Cửu Long vào mùa hạn, mặn.

KỊCH BẢN

KHÁT “NGỌT” TRÊN VÙNG ĐẤT NGỌT

Lời đọc dẫn:

[Âm thanh tiếng mưa]

Thưa quý thính giả, đó có lẽ là thứ âm thanh mà hàng ngàn người dân đồng bằng sông Cửu Long chờ đợi lúc này: Những cơn mưa của trời. Họ đã chắt vạt đi tìm nguồn nước, chắt chiu từng giọt nước ngọt để phục vụ cho đời sống hàng ngày giữa mùa hạn mặn khốc liệt, nắng như đổ lửa. Những dòng xe nối đuôi nhau ngày đêm “cứu khát” đồng bằng khiến người ta thêm ấm lòng vì nghĩa đồng bào giữa mùa hạn, mặn bủa vây nhưng cũng đầy xót xa và lo lắng cho tương lai của vùng châu thổ Cửu Long, vùng đất có hàng trăm, ngàn kênh rạch nay lại chịu “tổn thương” vì nước khô, sông cạn, hàng ngàn người thiếu nước. Đi tìm lời giải cho bài toán nước ngọt giữa mùa hạn, mặn, chúng tôi mời quý vị và các bạn cùng lắng nghe cuộc trò chuyện của Phó viện Tấn Khoa và PGS TS Nguyễn Phú Quỳnh - Phó Viện trưởng Viện Khoa học Thủy lợi miền Nam sau đây.

Nhạc chuyển

Phóng viên Tấn Khoa: Xin chào PGS TS Nguyễn Phú Quỳnh - Phó Viện trưởng Viện Khoa học Thủy lợi miền Nam. Thưa ông, hạn, mặn đang gây ra những tác động rất lớn đến đời sống, sản xuất của người dân vùng đồng bằng sông Cửu Long. Trước khi bắt đầu cuộc trò chuyện hôm nay, xin mời ông sẽ cùng lắng nghe một đoạn ghi âm ngắn sau đây.

Băng:

Ông Nguyễn Hoàng Anh: *Trời ơi, quá là khổ luôn, dĩa gắp nước mặn vậy nữa là tiêu luôn.*

Bà Trần Thị Bé: *Gạo thiếu thì còn đỡ hơn nước thiếu, nước mặn còn không có mà xài (dùng) nữa đó.*

Em Trần Anh Tấn: *Chú ơi, nước này mình cho hả chú? Nãy con đi học ngang con thấy xe của chú, chú cho con xin một bình nha chú.*

Phóng viên Tấn Khoa: Vừa rồi là những chia sẻ của bà con vùng hạn, mặn

Bến Tre mà chúng tôi có dịp gặp gỡ trong những ngày theo “Xe nước nghĩa tình” mang nước ngọt đến cho người dân đồng bằng. Thiếu nước ngọt trên vùng đất ngọt chẳng chịt kênh rạch, điều tưởng chừng như phi lý nhưng lại đang xảy ra hàng năm với đồng bằng sông Cửu Long. Theo ông, vì đâu lại có nghịch lý này?

PGS TS Nguyễn Phú Quỳnh: Vâng, cũng xin thừa là, năm nay là năm mà El Nino rất là cao, mưa ít mà dòng chảy thì lại phụ thuộc chủ yếu vào lượng mưa. Hạn hán đồng bằng sông Cửu Long, chúng ta phải nói đến nguyên nhân là do tích nước ở thượng lưu. Chính điều này dẫn đến chuyện lượng nước về đồng bằng sông Cửu Long ít hơn, gây ra hạn hán, thiếu nước.

Phóng viên Tấn Khoa: Để ứng phó, chúng ta đã xây dựng một hệ thống thủy lợi để đảm bảo kiểm soát mặn. Đánh giá của ông về hiệu quả của những công trình này như thế nào?

PGS TS Nguyễn Phú Quỳnh: Thừa anh Tấn Khoa, đối với đồng bằng sông Cửu Long thì nước đặc biệt quan trọng, nước gắn chặt với sự phát triển bền vững. Thời điểm này, tôi cho rằng hệ thống thủy lợi cơ bản là phát huy hiệu quả tốt, chủ động dẫn được nguồn nước ngọt từ các sông lớn (sông Tiền, sông Hậu) lan tỏa ra khắp vùng đồng bằng. Tôi cũng chỉ nêu thêm một vấn đề là nên tập trung nguồn lực để xây dựng những công trình thủy lợi mà đã nằm trong quy hoạch, tránh quy hoạch treo.

Phóng viên Tấn Khoa: Thuận thiên – Đó là “kim chỉ nam” để thích ứng với biến đổi khí hậu, với hạn, mặn. Thế nhưng, hiện nay, chúng ta vẫn loay hoay để “thuận thiên”?

PGS TS Nguyễn Phú Quỳnh: Vâng, đây là một câu hỏi rất hay, bởi vì thuận thiên là cái mà chúng ta hướng tới. Thế nhưng, cũng phải nói là đối với đồng bằng sông Cửu Long thì bị thay đổi rất nhiều so với trước đây. Cái thay đổi đầu tiên là nội tại của đồng bằng sông Cửu Long, hệ thống hạ tầng cơ sở, người dân đồng bằng sông Cửu Long trước đây chỉ khoảng một, hai triệu dân nhưng bây giờ gần hai chục triệu dân. Nó làm biến động toàn bộ mặt bằng tự nhiên. Cái vấn đề thứ hai là sự tác động của phía bên ngoài. Tất cả những cái đó không còn được như trước đây nữa và để đảm bảo cho phát triển kinh tế - xã hội một cách bền vững, đáp ứng được không phải là một, hai triệu dân mà đến hai chục triệu dân thì buộc lòng

chúng ta phải thay đổi để “thích ứng cho sự thay đổi” theo tình hình mới, điều kiện mới.

Phóng viên Tấn Khoa: Để thích ứng với hạn mặn, đảm bảo nguồn nước ngọt cho hoạt động sản xuất, đời sống dân sinh, nhiều chuyên gia cho rằng chúng ta cần phải xây dựng cho bằng được những hồ chứa và càng có nhiều túi nước càng tốt. Liệu đó có phải là một giải pháp thuận thiên trong tình hình mới hay không?

PGS TS Nguyễn Phú Quỳnh: Tôi hoàn toàn đồng tình, không riêng gì đồng bằng sông Cửu Long, càng nhiều hồ chứa thì sẽ càng đẹp. Thứ nhất là đẹp về mặt cảnh quan. Thứ hai là làm mát về mặt môi trường. Thứ ba nữa là dùng nước đó để có thể chúng ta hỗ trợ phục vụ kinh tế, dân sinh. Ở vùng đồng bằng sông Cửu Long, một số vùng ven biển đang bị thiếu nước, cho nên là các hồ chứa, theo tôi là rất quan trọng để tích trữ nước thừa trong mùa mưa để hỗ trợ cho mùa khô thiếu nước. Chúng ta cần tận dụng hệ thống kênh sông hiện có để chúng ta làm được cái hồ, như thế nghĩa là tận dụng luôn. Chúng ta xây dựng ở vị trí nào thì chúng ta hết sức phải cân nhắc. Bởi vì cái việc làm hồ sẽ ảnh hưởng đến lưu thông dòng chảy, lấy nước vào các hồ thì bơm nước ở kênh này để đổ nước vào kênh kia. Đó là bài toán cần phải xem xét cho kỹ.

Còn đối với túi chứa nước đồng bằng sông Cửu Long cũng không phải là mới. Người dân người ta đã làm rồi, các túi chứa nước hoặc là các bể chứa, hoặc là các thùng trữ nước. Điều đó rất quan trọng với người dân đồng bằng sông Cửu Long trong mùa hạn mặn. Bây giờ còn ít, chứ ngày xưa cách đây khoảng 15 -20 năm, người dân đồng bằng sông Cửu Long, đặc biệt ở vùng ven biển, người ta làm rất là nhiều. Bây giờ việc đó cũng vẫn nên phát huy. Thế nhưng, cần phải có cái sự hỗ trợ thêm của Nhà nước để đảm bảo cái tính bền vững.

Phóng viên Tấn Khoa: Xin được cảm ơn PGS TS Nguyễn Phú Quỳnh đã dành cho chúng tôi cuộc trò chuyện ngày hôm nay.